

TR Dizinde Taranan Üniversite ve Muhasebe Finansman Dergileri ile Lisansüstü Tezlerde Çağdaş Maliyetleme Yöntemleri (2010/2019)

Ali KIZILYALÇIN¹

ÖZET

Çalışmanın amacı 2010-2019 (Haziran) yılları arasında çağdaş maliyetleme yöntemlerinin TUBİTAK ULAKBİM TR Dizin’de taranan dergilerde ve lisansüstü tez çalışmalarında ne kadar çalışıldığının belirlenmesi ve içeriklerinin karşılaştırılmasıdır.

Tezler için Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde, makaleler için de belirlenen dergilerin web sayfaları, Dergipark ve üniversitelerin web sayfalarında tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda 117 adet makale ve 133 adet tez belirlenmiş ve veriler Microsoft Excel programında düzenlenmiştir. Yapılan içerik analizi ile makale ve tezler; yazarların kurumları, yayınlanan dergiler, araştırılan konu, yayın yılları vb. konularda karşılaştırılmıştır. Analiz sonucuna göre makalelerin %54’ü muhasebe finansman dergilerinde, %46’sı üniversite dergilerinde yayınlanmıştır. Tezler ise 50 farklı üniversitede çalışılmıştır. Tez ve makalelerde en çok çalışılan konunun faaliyet tabanlı maliyetleme olduğu görülmüştür. Yöntem olarak örnek olay analizi hem tezlerde hem de makalelerde en çok kullanılan yöntemdir. Makale ve tezler yayın yılları açısından karşılaştırıldığında bazı yıllarda farklılık olmakla beraber genellikle sayıların yakın olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Maliyetleme, Lisansüstü Eğitim, İçerik Analizi.

Contemporary Costing Methods in Graduate Theses and in University and Accounting and Finance Journals (2010/2019)

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the extent to which contemporary costing methods are studied in the journals scanned in TUBİTAK ULAKBİM TR Index and in graduate thesis between 2010-2019 (June) and to compare their contents.

For the theses, from the National Thesis Center of the Higher Education Council, for the articles from the web pages of the journals, Dergipark and the web pages of the universities were searched. As a result of the research, 117 articles and 133 theses were determined and the data were arranged in Microsoft Excel program. Subjects like as articles and theses, the institutions of the authors, published journals, researched topics, years of publication and etc. were compared with content analysis. According to the results of the analysis, 54% of the articles were published in accounting and finance journals and 46% were published in university journals. These were studied in 50 different universities. The most studied topics in theses and articles are; activity-based costing. As a method, case study analysis is the most commonly used method in both theses and articles. When the articles and theses are compared in terms of publication years, it is seen that generally, the numbers are close although there are differences in some years.

Keywords: Contemporary Costing, Graduate Education, Content Analysis.

1. Giriş

İşletmelerde maliyet bilgilerinin oluşturulmasında maliyet muhasebesi önemli rol üstlenir. Maliyet muhasebesi geleneksel ve modern yöntemler olarak sınıflanabilecek çeşitli yöntemlerle maliyetleri hesaplamaktadır (Karğın, 2013: 23).

Geleneksel maliyet muhasebesinin, üretim teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda değişen maliyet yapısını karşılayamadığı ve ürün maliyetlerinde yanlışlıklara neden olduğu gibi

¹Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kuyucak Meslek Yüksekokulu, dakizilyalcin@adu.edu.tr

nedenlerle 1980'lerde Cooper ve Kaplan tarafından faaliyet tabanlı maliyetleme yönteminin geliştirilmesi ile yeni maliyetleme yöntemleri ortaya çıkmıştır. 1980'li ve 1990'lı yıllardan itibaren de Türkiye'de bu yöntemler gerek lisansüstü tezlerde gerekse de akademik çalışmalarda ele alınıp araştırılmaya başlanmıştır.

Aktaş (2013: 60-61) faaliyet tabanlı maliyetleme, hedef maliyetleme, tam zamanında üretim ortamında maliyetleme, kalite maliyetleri, mamul yaşam döneminde maliyetleme yöntemlerinin birinci nesil çağdaş maliyetleme yöntemleri olarak kabul edilebileceğini ifade etmiştir. Yeni nesil çağdaş maliyetleme yöntemleri olarak isimlendirilebilecek yöntemlerin 2000'li yılların başından beri çalışılan değer akış maliyetleme, sürece dayalı faaliyet tabanlı maliyetleme, kaynak tüketim muhasebesi yöntemlerinin olduğunu belirtmiştir. Buradan yola çıkarak çalışmada; değer akış maliyetleme, değer mühendisliği, faaliyet tabanlı maliyetleme, hedef maliyetleme, kaizen maliyetleme, kalite maliyetleri, kaynak tüketim muhasebesi, yaşam seyri maliyetleme, tam zamanında üretim-maliyetleme ve yalın muhasebe konuları araştırılmıştır.

Çalışmada çağdaş maliyetleme konusunda yazılan tezlerin ve makalelerin içerik analizi ile incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışma ile ayrıca çağdaş maliyetleme konusunda yapılan lisansüstü tez çalışmalarının bu konuda yapılan çalışmalar ile zaman ve konu olarak ne derece uyumlu olduğu yani yapılmakta olan akademik çalışmaları ne ölçüde takip edebildiği sorusuna cevap aranmıştır.

Lisansüstü tezler bilimsel bilginin üretilmesi ve yayılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bilimsel dergiler de bilimin gelişmesinde ve bilimsel bilginin paylaşılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca lisansüstü öğrenciler, tez konularının belirlenmesi ve tezlerin yazılması aşamasında bilimsel dergilerdeki yayınlardan yararlanmaktadır. Bu nedenle çalışmada, akademik dergilerde yayınlanan makaleler ile lisansüstü tezlerde çalışılan çağdaş maliyetleme yöntemleri incelenmiştir. Bu amaçla TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizinde taranan muhasebe dergileri ile üniversitelerin sosyal bilimler enstitüleri, İİBF ve diğer birimleri tarafından yayınlanan dergiler incelenmiştir. TR dizinde taranan dergilerin seçilmesinin nedeni akademik yükselmeye sosyal bilimler alanında bu dizinde taranan en az iki yayının çalışılmasının zorunlu olmasıdır. Üniversitelerin web sayfaları, dergilerin internet siteleri ve Dergipark üzerinde yapılan çalışmada 117 adet makaleye ulaşılmıştır. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nde yapılan tarama ile de 133 adet tez belirlenmiştir. Toplanan veriler Microsoft Excel programına aktarılmış ve analize hazır hale getirilmiştir. Analizde tez ve makaleler; yayın yılları, yazarları, incelenen konu, kullanılan yöntem, yayımlandıkları dergi-yazıldıkları üniversiteler gibi belirlenen ana başlıklarda analiz edilmiştir.

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde akademik dergilerde yayınlanan makaleler ve lisansüstü tezlerle çok sayıda içerik analizleri ve bibliyometrik analizler yapılmış olmakla birlikte tez ve makalelerin birlikte ele alınıp incelendiği çalışma sayısı yok denecek kadar azdır. Bu çalışmada tez ve makaleler birlikte ele alınıp değerlendirildiğinden çalışmanın literatürdeki bu boşluğu doldurmada faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çalışma ile çağdaş maliyetleme konusunda yapılan akademik yayınların ve lisansüstü tezlerin sayısı ve eğilimi belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın çağdaş maliyetleme konusunu çalışmayı düşünen lisansüstü öğrencilere ve araştırmacılara faydalı olacağı düşünülmektedir. Bilindiği gibi lisansüstü tez çalışmalarında çalışılacak konunun belirlenmesi çalışmanın en önemli aşamalarından biridir. Çağdaş maliyetleme konusunda çalışmayı düşünen lisansüstü öğrenciler bu ve benzeri çalışmalar vasıtasıyla; hangi konunun ne kadar çalışıldığı, bu konuları çalışan araştırmacıların kimler olduğu, ne tür dergilerde

yayınlandığı gibi konularda bilgi sahibi olabileceklerdir. Yine araştırmacılar da bu konuda yapılan çalışmaların neler olduğu, çalışmalarda hangi yöntemlerin kullanıldığı, uygulamanın ne tür işletmelerde yapıldığı ve hangi dergilerde daha çok basıldığı gibi konularda fikir sahibi olabileceklerdir. Çalışma çağdaş maliyetleme alanındaki çalışmaların 2010-2019 yılları arasındaki gelişimini ortaya koyması açısından da önem taşımaktadır.

Çalışma dört bölüm halinde gerçekleştirilmiştir. Giriş bölümünde çalışma hakkında özet bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde benzer konularda daha önce çalışılan ulusal ve uluslararası literatürün özetlenmiş, üçüncü bölümde araştırma bulgularına yer verilmiştir. Çalışma sonuç ve öneriler bölümü ile tamamlanmıştır.

2. Literatür Taraması

Bu bölümde konu ile ilgili olması açısından muhasebe alanında yurtiçi ve yurt dışı literatürde yer alan çalışmalar incelenmiş ve çalışmaların bazı bulgularına yer verilmiştir.

İlgili literatür incelendiğinde araştırma konularının farklı şekillerde ele alınıp araştırıldığı görülmektedir. Bazı çalışmalar tek bir konuyu ele alıp araştırırken bazıları bütün muhasebe alanını, bazı çalışmalar tek bir dergiyi incelerken bazıları da konu ile daha fazla sayıda dergiyi inceleme konusu yapmıştır. Çalışmalar inceleme alanları ve konuları ele alınarak gruplanmış ve bazı çalışmaların bulgularına yer verilmiştir.

Belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmalarda; muhasebe alanındaki belirli bir ya da birden çok konu analiz konusu yapılmıştır. Dönmez vd. (2011), faaliyet tabanlı maliyetleme, hedef maliyetleme, yaşam boyu maliyetleme, kaizen maliyetleme ve kalite maliyetleri konularını analiz etmiştir. Sugahara ve Wilson (2013) uluslararası eğitim standartları (IES-International Education Standards) ile ilgili çalışmaları, Yücel vd. (2015), muhasebe ve finansal raporlama standartlarını, Chiu vd. (2019) muhasebe bilgi sistemi konusundaki çalışmaları analiz etmişlerdir.

Dönmez vd. (2011) yaptıkları çalışmada, 1970-2008 yılları arasında Social Sciences Citation Index'te dizinlenen dergilerde faaliyet tabanlı maliyetleme, hedef maliyetleme, yaşam boyu maliyetleme, kaizen maliyetleme ve kalite maliyetleri konularındaki toplam 233 makaleyi incelemişlerdir. İncelenen makaleler 119 dergide yayınlanmış olup en çok çalışılan konunun faaliyet tabanlı maliyetleme olduğu belirlenmiştir. Daha sonra sırasıyla yaşam boyu maliyetleme, kaizen maliyetleme, hedef maliyetleme ve kalite maliyetleri konuları gelmektedir. Çalışmanın önemli bulgularından biri de yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun muhasebe ile bağlantısı olmayan dergilerde yayınlanmış olmasıdır.

Sugahara ve Wilson (2013), muhasebe yayınlarında IES ile ilgili makaleleri içerik analizi ile incelemişlerdir. Science Direct, EBSCO host, Emerald, Web of Knowledge vb. gibi elektronik veri tabanlarında Ocak 2003-Ağustos 2011 tarihleri arasında 55 yayında 110 makale belirlenmiştir. Yapılan incelemede IES ile ilgili makalelerde ele alınan konuların önemlileri; %24,5 mesleki beceriler, %13,6 sürekli mesleki gelişim ve yaşam boyu öğrenme, %12,7 meslek elemanları ve kurumları şeklinde belirlenmiştir. Bir başka tespite göre çalışmalar ağırlıklı olarak %34,4 muhasebe meslek elemanları, %23,4 öğrenciler, %13,3 akademisyenler ve %10,9 mesleki kuruluşlara odaklanmıştır.

Yücel vd. (2015), 2007-2014 yılları arasında Türkiye'de muhasebe ve finansal raporlama standartları konularında yayınlanmış akademik çalışmaları değerlendirmişlerdir. Yapılan çalışmada 47 dergide yayınlanan 493 adet makalenin ve 300'ü yüksek lisans, 64'ü doktora olmak üzere 364 adet lisansüstü tezin uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları üzerine yapılmış olduğu tespiti yapılmıştır. Çalışmada makale ve tezlerin farklı kriterlere göre karşılaştırması yapılmış ve muhasebe standartlarının hangilerinin çalışıldığı

konusunda bilgi verilmiştir.

Chiu vd. (2019), muhasebe bilgi sistemleri konusunda 2004-2016 tarihleri arasında yayınlanan 6 dergide 681 makalenin bibliyometrik analizini yapmışlar ve yeni teknolojilere katkılarını araştırmışlardır. Çalışmaya göre makalelerde incelenen başlıca muhasebe konuları; denetim, muhasebe bilgi sistemleri, finansal muhasebe ve yönetim muhasebesidir. Makalelerde araştırılan teknolojiler; XBRL, yapay zeka, sürekli denetim/ izleme, büyük veri şeklindedir.

Belirli bir dergi üzerinde yapılan çalışmalarda; muhasebe alanında yayın yapan dergilerdeki makalelerin tamamı analiz edilmiştir. Bu amaçla yapılan çalışmalarda dergilerde yayınlanan makalelerin hangi konulara ait olduğu, hangi yıllarda hangi konuların yoğun olarak işlendiği vs. gibi noktalara yoğunlaşmıştır. Bu konuda; Kutluk ve Ersoy (2010), Muhasebede Davranışsal Araştırmalar Dergisi'nde, Kurt ve Uçma (2011), Muhasebe ve Denetime Bakış ve Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi'nde, Hotamışlı ve Erem (2014) Muhasebe Finansman Dergisi'nde, Arıcı vd. (2016) Muhasebe ve Finansman, Muhasebe Bilim Dünyası, Mali Çözüm, Muhasebe ve Denetime Bakış ve Muhasebe ve Vergi Uygulamaları dergilerinde, Özbek Badem (2018), Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi'nde, yayınlanan çalışmaları analiz etmişlerdir.

Kutluk ve Ersoy (2010) yaptıkları çalışmada, 1999-2008 yılları arasında Muhasebede Davranışsal Araştırmalar Dergisi'nde yayınlanan 106 makaleyi içerikleri, araştırma yöntemleri, kullanılan konuları, amaçları ve yazarları bakımından incelenmiştir. İncelenen makalelerin 32 adedi denetim, 29 adedi yönetsel kontrol ve 21 adedi de muhasebe bilgi sistemi ile ilgilidir. İncelenen makalelerin 61 adedi deneysel, 34 adedinde anket veya görüşme, beş makalede teorik yöntem ve altı makalede literatür taraması yapılmıştır. Denetim ve muhasebe bilgi sistemi ile ilgili makalelerde çoğunlukla deneysel yöntemler tercih edilirken yönetsel kontrolde çoğunlukla anket veya görüşme tercih edilmiştir.

Kurt ve Uçma (2011), Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi ve Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi'nde yayınlanan 612 adet makaleyi içerik analizi ile incelemiştir. Makaleler normatif temelli araştırmalar ve pozitif temelli araştırmalar olarak sınıflandırılmıştır. Finansal muhasebe konusu hem normatif hem de pozitif temelli olarak en çok işlenen konudur. Muhasebe denetimi, maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesi konuları genel muhasebeyi izlemektedir. Çalışmada elde edilen başka bir sonuç da ulusal literatürün uluslararası değerler dizisine yakın bir gelişme göstermediği şeklindedir.

Hotamışlı ve Erem (2014), muhasebe ve finansman dergisinde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi isimli çalışmalarında, 2005-2013 yılları arasında basılmış 562 adet makaleyi incelemişlerdir. Yıllara göre makale sayılarına bakıldığında en çok makale 2005 yılında (79 adet) en az makale ise 2013 yılında (41 adet) yayınlanmıştır. Makalelerin konu dağılımına bakıldığında en çok makale finansal performans konusu ile ilgilidir. Kamu ekonomisi ve finansal piyasalar bunu izlemektedir. Makalelerin %54,98'i ampirik, %45,02'si kavramsal makalelerdir.

Arıcı vd. (2016), yaptıkları çalışmada 2011-2015 yılları arasında 5 muhasebe dergisinde yayınlanan 688 adet makaleyi içerik analizi ile incelemişlerdir. Makalelerin %30'u Muhasebe ve Finansman Dergisi, %25'i Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, %19'u Mali Çözüm, %15'i Muhasebe ve Denetime Bakış ve %11'i Muhasebe ve Vergi Uygulamaları dergilerinde yayınlanmıştır. Araştırma yöntemlerine göre bakıldığında araştırma ve inceleme en çok kullanılan yöntemler olmuştur. Veri toplama yöntemlerinde 159 adet makalede ikincil veriler, 147 adet makalede ise anket yöntemi kullanılmıştır.

Özbek ve Badem (2018), muhasebe ve vergi uygulamaları dergisinde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizini yaptıkları çalışmada 2008-2017 yılları arasında basılmış 149 adet makaleyi incelemişlerdir. Araştırma yöntemlerine göre makaleler incelendiğinde %68'i uygulamalı, %32'si ise kuramsal makalelerdir. Konularına göre sınıflandırıldığında ise 32 makale ile en çok çalışılan konu muhasebe standartlarıdır. Bunu 22 çalışma ile denetim, kontrol, kurumsal yönetim, etik ve 20 çalışma ile de finansal muhasebe ile ilgili konular izlemektedir.

Muhasebe alanındaki makaleler üzerinde yapılan çalışmalarda; muhasebe alanında yapılan çalışmaların tamamı analiz konusu edilmiştir. Bu konuda; Önce ve Başar (2010) 2000-2008 yılları arasındaki çalışmaları, Şentürk ve Fındık (2015) 2005-2014 yılları arasındaki çalışmaları, Tosunoğlu ve Cengiz (2017) muhasebe dergilerinde çalışılan yönetim muhasebesi konusunu, Gündüz (2018) 2014-2016 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmaları analiz konusu yapmışlardır.

Önce ve Başar (2010), 2000-2008 dönemi için Türkiye'deki akademik araştırma dergilerinde muhasebe alanında yazılmış makaleleri analiz etmişlerdir. Çalışmada makaleler doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiş ve adları, özetleri, anahtar sözcükleri esas alınarak taranmıştır. Çalışmaya göre en fazla makale finansal muhasebe alanında yazılmış, muhasebe standartları ve denetim konuları bunu izlemiştir.

Şentürk ve Fındık (2015), Türkiye'deki akademik araştırma dergilerinde muhasebe alanında yazılmış makalelerin 2005-2014 dönemindeki literatür ve içerik analizini gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada söz konusu dönemle ilgili 1.140 adet makale 9 ana kategori içerisinde değerlendirilmiştir. Çalışmaya göre en fazla sayıda makale 255 adet ile uluslararası muhasebe standartları iken bunu denetim ve denetim standartları ve maliyet muhasebesi konuları izlemektedir. En fazla sayıda yayın yapılan dergi ise Muhasebe ve Finansman Dergisi'dir. Muhasebe ve Denetime Bakış ve Mali Çözüm Dergisi bu dergiyi izlemektedir. Fakülte dergilerinde ise en çok yayın Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF ve Selçuk Üniversitesi İİBF dergileridir.

Tosunoğlu ve Cengiz (2017) yaptıkları çalışmada Muhasebe ve Finansman, Muhasebe Bilim Dünyası, Mali Çözüm, Muhasebe ve Denetime Bakış ve Muhasebe ve Vergi Uygulamaları dergilerinde 2010-2016 yılları arasında yayınlanan yönetim muhasebesi ile ilgili çalışmaları; konu, içerik ve metodolojileri açısından içerik analizi ile incelemişlerdir. Çalışmada 1.192 çalışmadan 118'inin yönetim muhasebesi ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Bunlardan 35'i Muhasebe ve Finansman, 28'i Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 20'si Mali Çözüm, 20'si Muhasebe ve Denetime Bakış ve 15'i de Muhasebe ve Vergi Uygulamaları dergilerinde yer almaktadır. Çalışma ile en çok tercih edilen konuların maliyet yönetimi, maliyet muhasebesi ve performans ölçüm ve değerlemesi olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda çoğunlukla örnek olay yöntemi benimsenmiş olup istatistik yöntemler bunu izlemektedir.

Gündüz (2018), Türkiye'de 2014-2016 yılları arasında akademik dergilerde muhasebe alanında yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizini yaptığı çalışmada 635 makaleyi incelemiştir. Çalışmaya göre 228 adet ile en fazla makale 2016 yılında yayınlanmıştır. 2014 yılında 209 ve 2015 yılında 198 adet makale yayınlanmıştır. Çalışmaların %40'ı üniversite dergilerinde %60'ı ise diğer dergilerde yayınlanmıştır. Makalelerin konularına göre dağılımına bakıldığında ise en fazla sayıda makale finansal muhasebe alanında yazılmıştır. Bunu denetim ve maliyet-yönetim muhasebesi konuları izlemektedir.

Lisansüstü tezler üzerinde yapılan çalışmalarda; muhasebe alanında yazılan lisansüstü çalışmalar farklı kriterlere göre değerlendirilmiştir. Alkan (2014) 1984-2012 yılları arasındaki lisansüstü tezleri, Kırılıoğlu ve Doğan (2016) 2000-2014 yılları arasında yönetim

muhasbesi alanında çalışılan tezleri, Yeşil ve Akyüz (2018) muhasebe alanında yazılan doktora tezlerini çalışma konusu yapmışlardır. Bu çalışmalarda; lisansüstü tezlerde çalışılan konular, tezlerin yapıldığı üniversiteler, tezlerde kullanılan yöntemler vs. çalışmalara konu olmuştur.

Alkan (2014), 1984-2012 yılları arasında muhasebe alanında yapılan 656 adet lisansüstü tezi içerik analizi yöntemi ile incelemiştir. Tezler; yıllarına, yapıldığı üniversitelere, konularına ve araştırmanın yapıldığı işletme türüne göre değerlendirilmiştir. Araştırma yapılan tezlerin %20'si doktora, %80'i yüksek lisans tezidir. Tezlerin %24'ü standartlar (UFRS, TMS, TFRS), %11'i muhasebe uygulamaları ve %10'u maliyet muhasebesi alanlarındadır. Tezler %29'luk bir oranla ile en fazla oranda üretim işletmelerinde uygulanmıştır.

Kırloğlu ve Doğan (2016) yaptıkları çalışmada 2000-2014 yılları arasında konaklama işletmelerinde yönetim muhasebesi konusunda yazılmış 20 adet tezi içerik analizi ile incelemiştir. Tezlerden 4'ü doktora ve 16'sı yüksek lisans tezi olup bunlardan 16 adet tezde örnek olay yöntemi, 4 adet tezde ise anket yöntemi kullanılmıştır. Tezlerde en çok tercih edilen konu stratejik yönetim muhasebesi konularıdır. Stratejik yönetim muhasebesi yaklaşımlarında 4 tezde faaliyet tabanlı maliyetleme, 3 tezde hedef maliyetleme ve 2 tezde kalite maliyetleri konuları çalışılmıştır.

Yeşil ve Akyüz (2018), muhasebe alanında yapılan doktora tezlerinin bibliyometrik analizini gerçekleştirdikleri çalışmada 320 adet tezi değerlendirmişlerdir. Doktora tezleri; yazıldıkları üniversitelere, danışmanlarına, konularına ve veri toplama yöntemlerine göre analiz edilmiştir. En fazla tezin yazıldığı üniversite Marmara Üniversitesi'dir. Konularına göre en fazla çalışılan konu TMS/TFRS olmuştur. En fazla kullanılan veri toplama yöntemi de örnek işletme incelemesi şeklinde belirtilmiştir.

Lisansüstü tezleri ve makaleleri birlikte değerlendiren çalışmalarda; Güleç ve Öztürk (2019), yaptıkları çalışmada 2013-2017 yılları arasında Türkiye'de yapılan tezlerle uluslararası alan endekslerinde taranan dergilerdeki makalelerin karşılaştırmasını yapmışlardır. 150 adet makale ve 613 adet yüksek lisans ve doktora tezi araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma sonucuna göre ülkemizdeki muhasebe alanında yazılan tezlerin konu belirleme sürecinde dünyadaki diğer çalışmaların incelenmesinden ziyade özellikle düzenleyici kurum ve kuruluşların politikalarının daha etki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatür taramasından da görüleceği üzere içerik analizleri konusunda oldukça farklı konularda çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ancak tezler ile makalelerin birlikte ele alınıp değerlendirildiği çalışma sayısının daha az olduğu görülmektedir.

3. Çalışmanın Yöntemi ve Bulgular

Bu bölümde çalışmanın amacı, kapsamı ve sınırlılıkları ile veri toplama yöntemi açıklanmış ve araştırma bulgularına yer verilmiştir. Çalışmada çağdaş maliyetleme teknikleri olarak adlandırılan; faaliyet tabanlı maliyetleme, kalite maliyetleri, hedef maliyetleme, yaşam seyri maliyetleme, kaizen maliyetleme, değer mühendisliği, değer akış maliyetleme, tam zamanında maliyetleme, yalın muhasebe ve kaynak tüketim muhasebesi konularında yazılmış makale ve lisansüstü tezler incelenmiştir. Bu bağlamda çağdaş maliyetleme konusunda aşağıda belirtilen konularda tez ve makalelerin karşılaştırılması yapılmıştır:

- Tezlerin ve makalelerin yıllara göre dağılımı,
- Tezlerin ve makalelerin konu dağılımı,
- Tezlerin ve makalelerin üniversitelere göre dağılımı,

- Tezlerin ve makalelerin yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımı,
- Tezlerde ve makalelerde kullanılan yöntemler.

3.1. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada yöntem olarak içerik analizi kullanılmıştır. Sugahara ve Wilson (2013: 217) içerik analizini “içeriği önceden belirlenmiş kategorilerde, belge ve metinlerin analizinin sistematik ve tekrarlanabilir bir şekilde ölçümüne yarayan bir yaklaşım” şeklinde tanımlamıştır.

Stemler (2001: 1) içerik analizini, açık kodlama kurallarına dayalı olarak birçok metin kelimesini daha az içerik kategorisinde özetlemek için kullanılan sistematik ve tekrarlanabilir bir teknik olarak tanımlanmış ve araştırmacıların büyük hacimli verileri sistematik bir şekilde kolaylıkla gözden geçirmelerini sağladığını belirtmiştir.

İçerik analizi uygulaması aşamalar halinde gerçekleştirilir. İlk olarak araştırma hedefleri belirlenir. İkinci aşama, örneklemin oluşturulmasıdır. Üçüncü aşamada elde edilen bilgilerin toplanacağı kategoriler belirlenir ve son aşamada kategorilerin frekansları nicel olarak belirlenerek değerlendirme, çıkarsama ve yorumlama yapılır (Bilgin, 2006’dan aktaran Kırılıoğlu ve Doğan, 2016: 144).

Çalışma için öncelikle Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi’nde araştırma konusu ile ilgili tezler çeşitli anahtar kelimeler kullanılarak taranmıştır. Makalelerin belirlenmesi için de TUBİTAK ULAKBİM, Dergipark ve üniversitelerin web sayfaları taranmış ve makaleler elde edilmiştir.

Tarama sonucunda 41’i doktora ve 92’si yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 133 tez ve 117 makaleye ulaşılmıştır. Elde edilen veriler Microsoft Excel programına aktarılarak analize hazır hale getirilmiştir.

3.2. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Çalışmada TÜBİTAK-ULAKBİM TR Dizinde taranan üniversitelerin Sosyal Bilimler Enstitüleri ile İİBF ya da diğer ilgili birimleri tarafından yayımlanan dergiler ile TR Dizinde taranan muhasebe ve finansman dergilerinde yayınlanan çağdaş maliyetleme yöntemleri ile ilgili makaleler ile çağdaş maliyetleme alanında yapılmış lisansüstü tezler kapsama alınmıştır. Çalışmada 2010 yılından Haziran 2019 tarihine kadar yayınlanan makaleler ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde erişime açık olan tezler incelenmiştir.

Çalışmaya Türkiye’de muhasebe alanında makale kabul eden dergilerin tamamının alınmamış olması ve bazı tezlerin erişime açık olmaması çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

3.3. Araştırma Bulguları

Çağdaş maliyetleme yöntemleri ile ilgili olarak YÖK ulusal tez merkezinde yapılan taramada çalışma kapsamına alınan zaman aralığında 41’i doktora ve 92’si yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 133 teze ulaşılmıştır. Yine aynı dönemde ulaşılan makale sayısı 117 olmuştur. Böylece 133 lisansüstü tez ve 117 makale içerik analizi kullanılarak incelenmiştir.

3.3.1. Konu İtibariyle Makalelerin Yayınlandığı Dergiler

TÜBİTAK Ulakbim TR dizinde çalışma ile ilgili olarak 64 adet dergi belirlenmiştir. Bu dergilerde yapılan taramada 31 adet dergide çağdaş maliyetleme konusu ile ilgili makalenin bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışma döneminde kapsama alınan dergilerin toplam sayısı 1.567 adet olup bu dergilerde 20.865 adet makale yer almıştır. Buna göre dergi başına ortalama makale sayısı (20.865/1.567) 13,32 adettir. Konu itibariyle makalelerin yayınladığı

dergiler Tablo 1’de sunulmuştur.

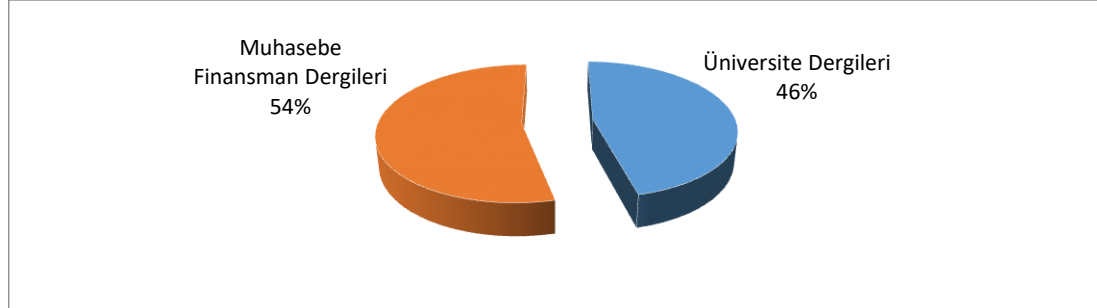
Tablo 1’e göre muhasebe finansman dergileri içinde 19 adet ile en fazla sayıda yayın Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi’ndedir. Muhasebe ve Finansman Dergisi’nde 18 adet, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi’nde 11 adet, Mali Çözüm Dergisi’nde 10 adet ve Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi’nde ise 5 adet yayın bulunmaktadır. Üniversite Dergileri içinde en fazla yayın 6 adet ile Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ve Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi’nde yayınlanmıştır. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi’nde 5, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi’nde 4 adet çalışma yayınlanmıştır.

Tablo 1. Konu İtibariyle Makalelerin Yayınlandığı Dergiler

DERGİ ADI	Değer Akış Maliyetleme	Değer Mühendisliği	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	Hedef Maliyetleme	Kaizen Maliyetleme	Kalite Maliyetleri	Kaynak Tüketim Muhasebesi	Yaşam Seyri Maliyetleme	Tam Zamanında Maliyetleme	Yalın Muhasebe	Birden Çok Konu	Toplam
Atatürk Üni. İİBF Dergisi				1								1
Atatürk Üni. Sosyal Bil. Ens. Dergisi			3		1	1					1	6
Bahkesir Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi			1									1
Celal Bayar Üni. Sos. Bil. Dergisi			1									1
Cumhuriyet Üni. İİBF Dergisi			2									2
Çukurova Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi			2	1							1	4
Doğuş Üni. Dergisi			1									1
Dokuz Eylül Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi										1		1
Dumlupınar Üni. Sos. Bil. Dergisi			6									6
Ekonomik ve Sos Araştırmalar Dergisi					1							1
Fırat Üni. Sos. Bil. Dergisi				1		1						2
Gümüşhane Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi		1										1
Hitit Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi			1									1
İstanbul Tic. Üni. Sos. Bil. Dergisi			1								1	2
İstanbul Üni. Siy. Bil. Fak. Dergisi				1								1
İşletme ve Ekon. Araştırmaları Dergisi			1	1							1	3
Kafkas Üni. İİBF Dergisi							1		1			2
K. Maraş S. İ. Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi										1		1
Kocaeli Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi			1									1
Marmara Üni. İkt. ve İd. Bil. Dergisi							1					1
Selçuk Üni. Sos. Bil. Ens. Dergisi	1					1						2
Trakya Üni. Sos. Bil. Dergisi			1									1
Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme			2			1	1				1	5
Yaşar Üniversitesi Dergisi				2							1	3
Yönetim ve Ekon Araştırmaları Dergisi			1									1
Celal Bayar Üni. İİBF Dergisi	1		2									3
Muhasebe Ve Finansman Dergisi	1		12				1	1	1	1	1	18
Mali Çözüm Dergisi			4	2			2			2		10
Muhasebe ve Vergi Uygl. Dergisi			1	1		1					2	5
Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi			9	1		2	3		1	1	2	19
Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi			6	1		2	1				1	11
	3	1	58	12	2	9	10	1	3	6	12	117

Şekil 1’de makalelerin yayınlandığı dergiler muhasebe finansman dergileri ve üniversite dergileri olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre çağdaş maliyetleme konusundaki 117 adet makaleden 63 adedi (%54’ü) muhasebe finansman dergilerinde yayınlanmış, 54 adedi de (%46’sı) üniversite dergilerinde yayınlanmıştır. Buna göre yüzdeler rakamlar birbirine yakın

olmakla birlikte yapılan bu çalışmalara muhasebe finansman alanındaki dergilerin daha fazla yer verdiği görülmektedir.

Şekil 1. Makalelerin Yayınlandığı Dergiler

3.3.2. Yıllara ve Konularına Göre Çağdaş Maliyetleme Konusunda Yapılan Tezler

Yıllara ve konularına göre çağdaş maliyetleme konusunda yapılan lisansüstü tezler Tablo 2’de özetlenmiştir.

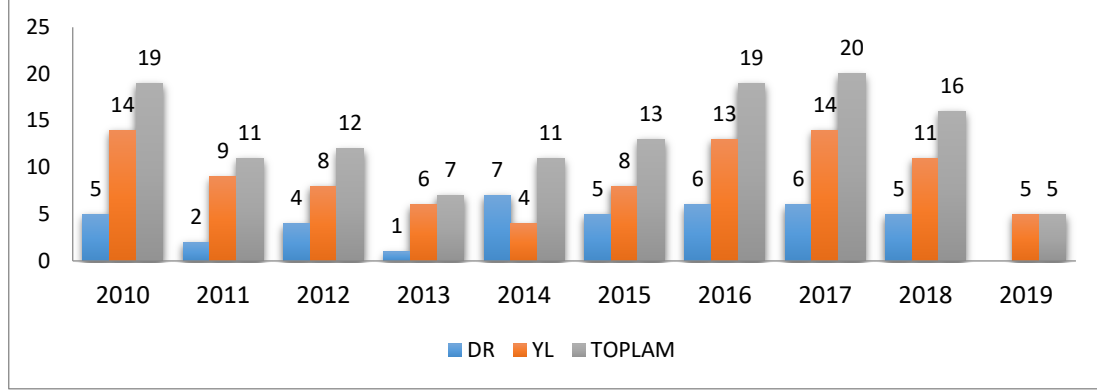
Tablo 2. Yıllara ve Konularına Göre Çağdaş Maliyetleme Konusunda Yazılan Tezler

Yıl	Dergi Türü	Değer Akış Maliyetleme	Değer Mühendisliği	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	Hedef Maliyetleme	Kaizen Maliyetleme	Kalite Maliyetleri	Kaynak Tüketim Muhasebesi	Yaşam Seyri Maliyetleme	Tam Zamanında Maliyetleme	Yalın Muhasebe	Birden Çok Konu	Toplam
2010	DR	1		1	1						1	1	5
	YL			7	3		3		1				14
2011	DR			1	1								2
	YL			4	1		3					1	9
2012	DR			2				1				1	4
	YL		1	1	1		3		2				8
2013	DR			1	1								2
	YL			2	1		2		1				6
2014	DR			4			1					1	6
	YL			1			2			1			4
2015	DR			5									5
	YL			4	1	1	1					1	8
2016	DR			4			1	1					6
	YL			9			3			1			13
2017	DR			3				1				2	6
	YL			10	1		3						14
2018	DR			3				1				1	5
	YL	1		1		2	2	3		1	1		11
2019	DR												
	YL			2			2			1			5
Toplam		2	1	65	11	3	26	7	4	4	2	8	133

Tablo 2’ye göre çalışma kapsamına alınan zaman aralığında 41’i doktora ve 92’si yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 133 tez yazılmıştır. Faaliyet tabanlı maliyetleme 41’i yüksek lisans ve 24’ü doktora olmak üzere toplam 65 adet tez ile en çok çalışılan konu olmuştur. Bunu 24 yüksek lisans, 2 doktora tezi ile kalite maliyetleri ve 8 yüksek lisans, 3 doktora tezi ile hedef maliyetleme konuları izlemektedir. Kapsama alınan zaman aralığında en az çalışılan konu ise 1 yüksek lisans tezi ile değer mühendisliği olmuştur. Yapılacak

çalışmaların özgünlüğü açısından daha az çalışılan değer mühendisliği, yalın muhasebe ve değer akış maliyetleme konuları ileride gerçekleştirilecek çalışmalarda ele alınabilir.

Şekil 2’de yıllara göre tez sayıları yüksek lisans tezleri ve doktora tezleri olmak üzere sınıflandırılarak verilmiştir.

Şekil 2. Yıllara Göre Tez Sayıları

Şekil 2’ye göre en fazla sayıda tez 20 adet ile 2017 yılında yapılmıştır. 2010 ve 2016 yıllarında 19 adet, 2018 yılında 16 adet, 2015 yılında 13 adet, 2012 yılında 12 adet, 2011 ve 2014 yıllarında 11 adet, 2013 yılında 7 ve 2019 yılında 5 adet tez yapılmıştır. Sadece 2014 yılında doktora tez sayısı (7) yüksek lisans tez sayısından (4) fazladır. En fazla yüksek lisans tezi 14 adet ile 2010 ve 2017 yıllarında yazılmıştır.

3.3.3. Yıllara ve Konularına Göre Makaleler

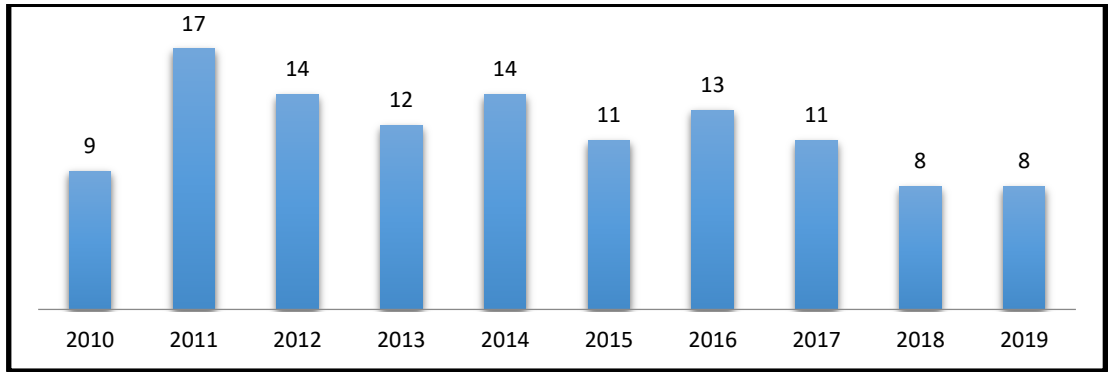
Tablo 3’de çağdaş maliyetleme konusunda çalışılan makalelerin konularına göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 3’e göre çalışma kapsamına alınan yıllar içinde 58 adet makale ile faaliyet tabanlı maliyetleme en çok çalışılan konu olmuştur. Bunu 12’şer adet makale ile hedef maliyetleme ve birden çok konunun aynı anda çalışıldığı makaleler izlemektedir. Aynı dönemde kaynak tüketim muhasebesi konusunda 10 adet makale yazılmıştır. En az çalışılan konular 1’er adet makale ile değer mühendisliği ile yaşam seyri maliyetleme, 2 adet makale ile kaizen maliyetleme ve 3’er adet makale ile tam zamanında üretim-maliyetleme ve değer akış maliyetleme olmuştur.

Tablo 3. Yıllara ve Konularına Göre Makaleler

Yıllar	Değer Akış Maliyetleme	Değer Mühendisliği	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	Hedef Maliyetleme	Kaizen Maliyetleme	Kalite Maliyetleri	Kaynak Tüketim Muhasebesi	Yaşam Seyri Maliyetleme	Tam Zamanında Maliyetleme	Yalın Muhasebe	Birden Çok Konu	Toplam
2010	1		4	2						1	1	9
2011			8	3	1	1		1	1	2		17
2012			9	1		2	1				1	14
2013	1	1	4	2		1	1			1	1	12
2014	1		8	1	1	1				1	1	14
2015			2	2		1	2				4	11
2016			9			1	2		1			13
2017			6			1	1				3	11
2018			5	1		1	1					8
2019			3				2		1	1	1	8
Toplam	3	1	58	12	2	9	10	1	3	6	12	117

Şekil 3'de yıllara göre çağdaş maliyetleme konusunda çalışılan makalelerin sayıları özetlenmiştir.

Şekil 3. Yıllara Göre Çağdaş Maliyetleme Konusunda Çalışılan Makaleler

Buna göre en çok makalenin çalışıldığı yıl 17 adet makale ile 2011 yılı olmuştur. Bunu 14'er makale ile 2012 ve 2014 yılları izlemektedir. 2016 yılında 13, 2013 yılında 12, 2015 yılında 11, 2010 yılında 9 ve 2018 ile 2019 yıllarında 8'er makale çalışılmıştır. 2010 yılından 2019 yılına kadar geçen zaman aralığında 2011 yılı hariç yaklaşık olarak yakın sayıda makale çalışıldığı görülmektedir. Ancak son üç yılda sayının azalma seyrine girdiği söylenebilir.

3.3.4. Makale ve Tez Yazarlarının Kurumları

Çalışmaya konu olan çağdaş maliyetleme konusunda çalışmanın yapıldığı üniversite sayısı 69'dur. Bu üniversitelerin 59 adedi devlet üniversitesi iken 10 adedi vakıf üniversitesidir. Tablo 4'de makale ve tez yazarlarının kurumları görülmektedir.

Tablo 4'e göre makale yazarları 54 farklı üniversiteden iken tezler 50 farklı üniversite lisansüstü öğrencileri tarafından yazılmıştır.

Tablo 4. Makale ve Tezlerin Yazarlarının Çalıştıkları Kuruma Göre Dağılımı

ÜNİVERSİTE*	MAK.	TEZ	ÜNİVERSİTE*	MAK.	TEZ
Adıyaman Üniversitesi	0	1	İstanbul Ticaret Üniversitesi	6	1
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	0	İstanbul Üniversitesi	1	5
Akdeniz Üniversitesi	9	4	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	0	2
Aksaray Üniversitesi	1	0	Kafkas Üniversitesi	2	1
Anadolu Üniversitesi	3	1	Kahramanmaraş Sütçü İ. Üniversitesi	1	0
Ankara Üniversitesi	0	2	Kara Harp Okulu	2	0
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	0	Karabük Üniversitesi	2	2
Atatürk Üniversitesi	10	5	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	0	2
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	3	4	Kırıkkale Üniversitesi	1	1
Bahçeşehir Üniversitesi	0	1	Kocaeli Üniversitesi	1	1
Balıkesir Üniversitesi	1	0	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	8	6
Başkent Üniversitesi	0	1	Malatya Turgut Özal Üniversitesi	1	0
Bayburt Üniversitesi	0	1	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	5	5
Beykent Üniversitesi	0	3	Marmara Üniversitesi	3	9
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	1	0	Mersin Üniversitesi	4	2
Burdur M. Akif Ersoy Üniversitesi	3	1	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	3	2
Bursa Uludağ Üniversitesi	3	1	Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	2	0
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	0	2	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	4
Çankırı Karatekin Üniversitesi	2	0	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	0	1
Çukurova Üniversitesi	9	12	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	3	2
Dokuz Eylül Üniversitesi	5	6	Pamukkale Üniversitesi	1	0
Düzce Üniversitesi	0	1	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	2	0
Ege Üniversitesi	0	1	Sakarya Üniversitesi	7	8
Erciyes Üniversitesi	1	1	Selçuk Üniversitesi	1	7
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	2	1	Siirt Üniversitesi	1	0
Fatih Üniversitesi	5	1	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1	1
Fırat Üniversitesi	1	1	Süleyman Demirel Üniversitesi	5	9
Gazi Üniversitesi	1	2	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	2	0
Giresun Üniversitesi	1	0	Trakya Üniversitesi	2	1
Harran Üniversitesi	1	1	Türk Hava Kurumu Üniversitesi	0	1
Işık Üniversitesi	0	1	Yaşar Üniversitesi	1	1
İnönü Üniversitesi	2	1	Yeditepe Üniversitesi	1	0
İstanbul Arel Üniversitesi	1	1	Yozgat Bozok Üniversitesi	1	0
İstanbul Kültür Üniversitesi	2	0	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2	0
İstanbul Okan Üniversitesi	0	3			

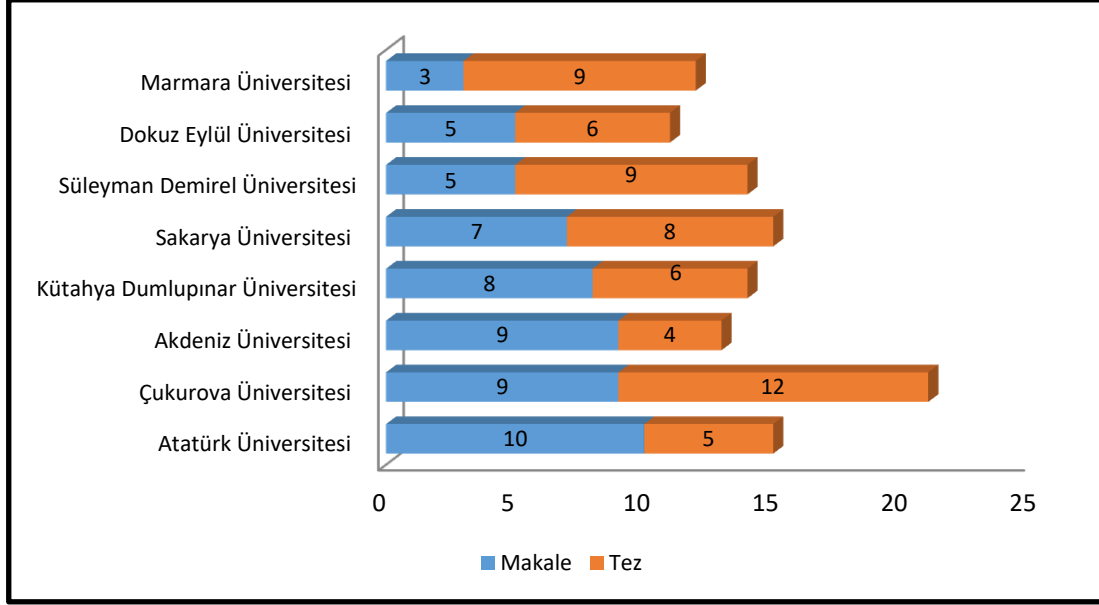
*Makalelerde yazarlar aynı üniversiteden olduğunda çift sayıma neden olmaması için tek kişi olarak yazılmıştır.

Tezlerin çalışıldığı üniversitelere bakıldığında Çukurova Üniversitesi'nde 12, Marmara Üniversitesi ile Süleyman Demirel Üniversitesi'nde 9, Sakarya Üniversitesi'nde 8, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi ile Dokuz Eylül Üniversite'lerinde 6 adet tez yazılmıştır.

Makalelere en çok katkı veren araştırmacıların kurumlarına bakıldığında Atatürk Üniversitesi'nde 10, Akdeniz ve Çukurova Üniversitesi'nde 9, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde 8 ve Sakarya Üniversitesi'nde 7 adet makale yazılmıştır.

Tez ve makale sayıları arasındaki benzerliğe üniversiteler açısından bakıldığında bazı üniversitelerde sayı açısından büyük farklar görülmektedir. Örneğin Selçuk Üniversitesi'nde yazılan 7 adet teze karşın sadece bir adet makale, Marmara Üniversitesi'nde 9 adet teze karşılık 3 adet makale çalışılmıştır. İstanbul Ticaret ve Fırat Üniversite'sinde ise bunu tersi gerçekleştirmiştir. İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde 1 adet teze karşılık 6 adet makale ve Fırat Üniversitesi'nde 1 adet teze karşılık 5 adet makale üretilmiştir.

En çok makale ve tezin yazıldığı ilk beş üniversite karşılaştırılmış ve sonuçlar şekil 4'de özetlenmiştir.

Şekil 4. En Çok Tez ve Makalenin Yazıldığı Üniversiteler

Makale yazarı araştırmacıların görev yaptığı üniversiteler ile tezlerin yapıldığı üniversitelere bakıldığında makalelere en çok katkı veren üniversite Atatürk Üniversitesi iken en çok tezin yazıldığı üniversite Çukurova Üniversitesi'dir. En çok tezin yazıldığı ilk beş üniversitede 50 tez yazılmış olup toplam tezlerin %37,6'sıdır. Makalelerde ise ilk beş sırada yazılan makale sayısı 43'tür ve toplam makalelerin %36,8'idir. En çok tezin yapıldığı ilk beş üniversitede 37 adet makale yazılmıştır. En çok makalenin yazıldığı ilk beş üniversitede ise 35 adet tez yapılmıştır. Buradan tez ve makalelerin yazıldığı üniversiteler arasında sayı bakımından bir benzerlik olduğunu söyleyebiliriz.

Şekil 4'e göre Marmara Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi'nde tez sayısı makale sayısından fazla iken diğer üniversitelerde makale sayısı tez sayısından daha fazladır.

3.3.5. Yazar Sayıları ve Cinsiyetleri

Tablo 5'de makale ve tezlerin yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımı görülmektedir. Tablo 6'da ise makalelerin yazar sayıları özetlenmiştir.

Tablo 5'e göre 117 adet makale toplam 216 araştırmacı tarafından yazılmış olup bunların 61'i kadın, 155'i erkektir. Buna göre kadınların oranı %28,8 iken erkeklerin oranı %71,2'dir. Tezlerde ise 133 adet tezin 59 adedi kadın, 74 adedi de erkekler tarafından yapılmıştır. Tezlerde kadınların oranı %44,3, erkeklerin oranı da %55,7 olmuştur. Makalelerde sadece değer akış maliyetlemede kadınların sayısı erkeklerden fazla iken tezlerde değer akış maliyetleme, yaşam seyri maliyetleme, kalite maliyetleri, değer mühendisliği ve tam zamanında üretim-maliyetleme konularında kadın yazar sayısı erkeklerden fazladır.

Tablo 5. Makale ve Tez Yazarlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Makale		Tez	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Değer Akış Maliyetleme	3	2	2	
Değer Mühendisliği		1	1	
Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	30	76	25	40
Hedef Maliyetleme	6	14	3	8
Kaizen Maliyetleme		3	1	2
Kalite Maliyetleri	3	15	17	9
Kaynak Tüketim Muhasebesi	5	12		7
Yaşam Seyri Maliyetleme		2	3	1
Tam Zamanında Maliyetleme		5	3	1
Yalın Muhasebe	4	8	1	1
Birden Çok Konu	10	17	3	6
Toplam	61	155	59	75

Tablo 6’da makale yazar sayıları görülmektedir. Makale yazar sayılarına bakıldığında toplam 117 adet makalenin 216 adet yazar tarafından çalışıldığı görülmektedir. Makalelerin 70 adedi iki yazar tarafından, 33 adedi tek yazar tarafından 13 adedi 3 yazar tarafından ve 1 adedi de 4 yazar tarafından yazılmıştır.

Tablo 6. Makale Yazar Sayıları

KONU	1	2	3	4	Toplam
Değer Akış Maliyetleme	1	2			3
Değer Mühendisliği	1				1
Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	17	33	8		58
Hedef Maliyetleme	4	8			12
Kaizen Maliyetleme	1	1			2
Kalite Maliyetleri	1	7	1		9
Kaynak Tüketim Muhasebesi	4	5		1	10
Yaşam Seyri Maliyetleme		1			1
Tam Zamanında Maliyetleme	1	2			3
Yalın Muhasebe	1	4	1		6
Birden Çok Konu	2	7	3		12
Toplam	33	70	13	1	117

3.3.6. Makale ve Tezlerin Yöntemi

Tezlerin ve makalelerin yöntemleri sınıflandırılırken anket, matematiksel ve istatistiksel çalışmalar ampirik olarak kabul edilmiş sonuçlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7’ye göre teorik çalışma yöntemini benimseyen çalışma sayısı 26 olmuştur. Bunlardan 2’si yüksek lisans tezi 24’ü makaledir. 219 adet çalışmada ampirik yöntem tercih edilmiştir. 85 adet yüksek lisans tezi, 41 adet doktora tezi ve 93 adet makalede bu yöntem tercih edilmiştir. Buna göre tezlerin %98’i ampirik, %2’si teorik yöntem ile çalışılmıştır. Makalelerin ise %80’i ampirik, %20’si teoriktir. Ayrıca doktora tezlerinin tamamının ampirik çalışmalardan oluştuğu görülmektedir.

Ampirik olarak çalışılan 117 adet makaleden 61 adedinde, işletmeden sağlanan veriler yardımıyla uygulama gerçekleştirilmiş, 26 adet makalede ikincil veriler kullanılmış 6 adet makalede de anket yoluyla veriler toplanmıştır.

Tablo 7. Konularına Göre Makale ve Tezlerde Kullanılan Yöntem

	Teorik			Ampirik		
	Tez		Makale	Tez		Makale
	YL	DR		YL	DR	
Değer Akış Maliyetleme			1	1	1	2
Değer Mühendisliği			1	1		
Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	1		7	38	24	51
Hedef Maliyetleme			4	8	3	8
Kaizen Maliyetleme				3		2
Kalite Maliyetleri	1			21	3	9
Kaynak Tüketim Muhasebesi			1	2	3	9
Yaşam Seyri Maliyetleme			1	4		
Tam Zamanında Maliyetleme				4		3
Yalın Muhasebe			4	1	1	2
Birden Çok Konu			5	2	6	7
Toplam	2		24	85	41	93

* Tezlerin toplamının 128 olmasının nedeni 5 adet tezin yazarı tarafından kısıtlanmış olduğundan içeriğine ulaşılamamasıdır.

Ampirik olarak çalışılan doktora tezlerinin 34 adedi ve yüksek lisans tezlerinin de 76 adedinde işletmeden sağlanan veriler yardımıyla uygulama gerçekleştirilmiştir. 6 adet doktora ve 6 adet yüksek lisans tezinde veriler anket, 3 adet yüksek lisans tezinde mülakat yöntemi ile veriler toplanırken 1 doktora tezinde ikincil veriler kullanılmıştır. 1 doktora ve 4 yüksek lisans tezi yazarı tarafından yayın izni olmadığından tezlerin içeriğine ulaşılamamıştır.

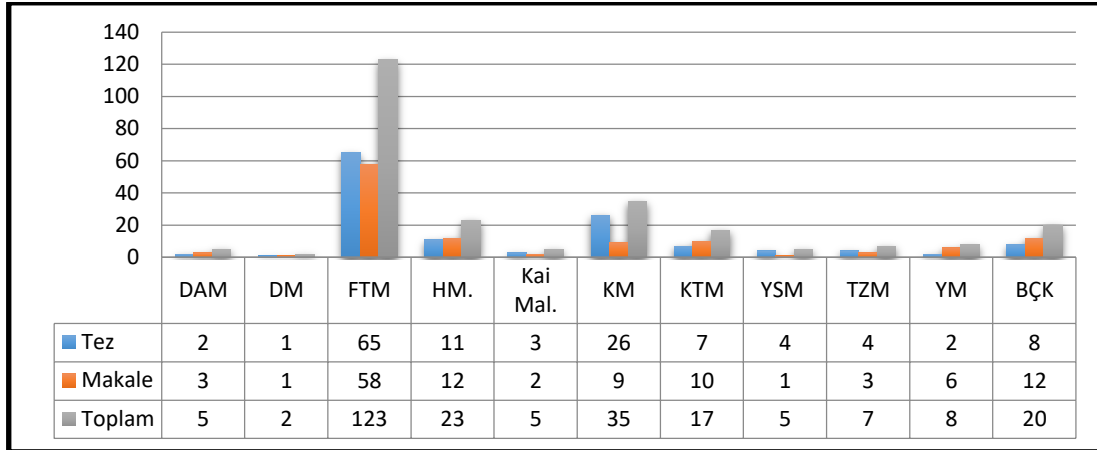
Yöntem olarak bakıldığında ampirik çalışmalar tezlerde %98 iken makalelerde %80 olarak gerçekleşmiştir. Teorik çalışmalarda ise oran tezlerde %2 iken makalelerde %20'dir. Buna göre teorik çalışmaların oranı makalelerde tezlere göre oldukça yüksektir.

Veri toplama yöntemlerinde bakıldığında ise anketin oranı tezlerde %9,5, makalelerde %6,5, örnek olay çalışması tezlerde %87,3 makalelerde %65,5 ikincil veriler tezlerde %0,8 makalelerde %28, mülakat tezlerde %2,4'tür. Tezler ile makaleler ikincil verilerin kullanımı konusunda birbirinden farklılık gösterirken diğer yöntemlerde ise birbirine yakın değerler söz konusudur. Dolayısıyla tezlerde tercih edilen yöntemin çoğunlukla konunun bir işletmede yapılan gözlemler ile elde edilen verilerin kullanılması olduğu söylenebilir. Makalelerde ise örnek olay çalışmaların çokluğuna karşın ikincil veriler kullanılarak yapılan çalışmaların da oran olarak fazla olduğu görülmektedir.

3.3.7. Konularına ve Yıllarına Göre Tez ve Makaleler

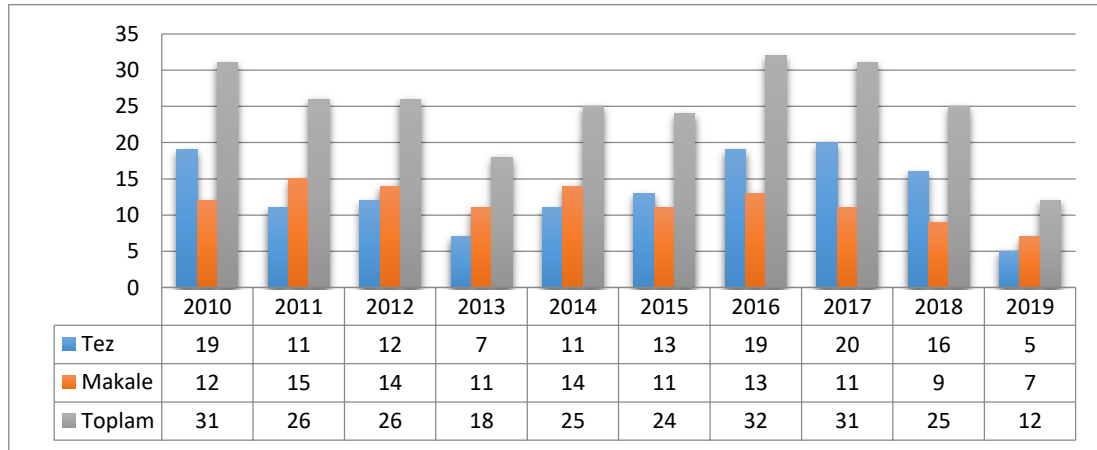
Bu kısımda tez makalelerin konularına ve yayımlandıkları yıllara göre karşılaştırılması yapılacaktır.

Şekil 4'de konularına göre tez ve makaleler bir arada görülmektedir. Şekilden görüleceği gibi 123 adet ile en çok çalışılan konu faaliyet tabanlı maliyetleme olmuştur. Tez ve makale olarak ele alındığında 65 teze karşılık 58 makale çalışılmıştır. İkinci sırada 35 çalışma ile kalite maliyetleri gelmektedir. Kalite maliyetlerinde 26 adet teze karşılık 9 adet makale çalışılmıştır. Hedef maliyetlemede ise 11 tez ve 12 makale çalışılmıştır. En az çalışılan konu 2 adet çalışma ile değer mühendisliği olmuştur. Yaşam seyri maliyetleme, kaizen maliyetleme ve değer akış maliyetleme konuları 5'er adet çalışılmıştır. Makalelerde özellikle son yıllardaki artış ile kaynak tüketim muhasebesi dikkati çekmektedir.

Şekil 4. Konularına Göre Tez ve Makaleler

Tez ve makaleler karşılaştırmalı olarak ele alındığında değer akış maliyetleme, hedef maliyetleme, kaynak tüketim muhasebesi ve yalın muhasebe konularında makale sayısı tez sayısından fazladır. Değer mühendisliğinde 1'er adet ile eşit sayıda çalışma yapılmışken diğer konularda tez sayısı makale sayısından daha fazladır. Diğer taraftan çağdaş maliyetleme konularında çalışma sayıları genellikle birbirine yakındır. Sadece kalite maliyetleri ve yalın muhasebe konularında iki tür arasındaki farklılık yüksek iken, diğer konularda tez ve makale sayıları birbirine yakındır. Buradan çağdaş maliyetleme konusunda yazılan lisansüstü tezlerin konu ile ilgili literatürü takip etmekte olduğu sonucuna varılabilir. Öte yandan tez ve makalelerin sayısının birbirine yakın olması akademik yükselmelerde tezlerden yayın yapılması zorunluluğunun olmasına da bağlanabilir.

Şekil 5. Yıllara Göre Tez ve Makaleler

Yıllara göre tez ve makale sayıları şekil 5'de özetlenmiştir. En fazla sayıdaki çalışma 32 adet (19 tez, 13 makale) ile 2016 yılında yazılmıştır. 2010 ve 2017 yıllarında 31 adet, 2011 ve 2012 yıllarında 26 adet, 2014 ve 2018 yıllarında 25 adet, 2015 yılında 24 adet, 2013 yılında 18 adet ve 2019 yılında da 12 adet çalışma yazılmıştır.

Yıllara göre tez ve makaleler birlikte değerlendirildiğinde her yıl farklılıklar olmakla beraber sayı olarak tez ve makale sayılarının birbirine yakın olduğu söylenebilir. 2011, 2012, 2013, 2014 ve 2019 yıllarında makale sayısı tez sayısından fazla iken diğer yıllarda tez sayısı makale sayısından fazladır.

4. Sonuç

Çalışmada 117 adet makale ve 133 adet lisansüstü tez içerik analizi ile incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları ana başlıkları ile şu şekilde özetlenebilir.

TR Dizinde yapılan taramada üniversite dergileri (Sosyal Bilimler Ens., İİBF ve diğer birimler) ve muhasebe finansman dergilerinin sayısı 64 adettir. Çalışma kapsamında incelenen dergi sayısı 1.567, makale sayısı ise 20.865 adettir. Bu dergilerden 31 adedinde çağdaş maliyetleme ile ilgili 117 çalışma belirlenmiştir. YÖK Ulusal Tez Merkezinde yapılan taramada da çağdaş maliyetleme ile ilgili olarak 133 adet tez belirlenmiştir. Bunlardan 41'i doktora tezi iken 92'si yüksek lisans tezidir.

Makalelerin %54'ü muhasebe finansman dergilerinde %46'sı da üniversite dergilerinde yayınlanmıştır. Makalelerin yayınlandığı dergiler içerisinde en fazla sayıda yayın 19 adet ile Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi'nde iken bunu 18 makale ile Muhasebe Finansman Dergisi ve 11 adet ile Mali Çözüm Dergisi izlemektedir. Üniversite dergilerinde ise en fazla makale 6 adet ile Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ve Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'ndedir. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi'nde 5, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nde 4 adet makale bulunmaktadır.

Çağdaş maliyetleme konusunda 133 adet tez yazılmış olup 65 adet tez ile faaliyet tabanlı maliyetleme en çok çalışılan konudur. Bunu 26 adet tez ile kalite maliyetleri ve 11 tez ile hedef maliyetleme konuları izlemektedir. Yıllara göre en fazla tez 20 adet ile 2017 yılında yazılmıştır. En az tezin yazıldığı yıl ise 10 adet tez ile 2019 (Haziran) yılıdır.

Çağdaş maliyetleme konusunda 117 adet makale çalışılmıştır. Bunlar için faaliyet tabanlı maliyetleme 58 adet, hedef maliyetleme ve birden çok konunun ele alındığı çalışmalar 12 adet çalışılmıştır. Sayıları farklı olmakla birlikte en çok çalışılan konu tez ve makalelerde faaliyet tabanlı maliyetleme olmuştur. Yıllara göre yapılan sınıflandırmada en fazla sayıda makale 17 adet 2011 yılında yazılmıştır. 2012 ve 2014 yıllarında 14 adet, 2016 yılında 13 adet makale çalışılmıştır.

Tezlerin yazıldığı üniversitelere bakıldığında en fazla tez 12 adet ile Çukurova Üniversitesi'nde yazılmıştır. Marmara ve Süleyman Demirel Üniversitesi'nde 9 ve Sakarya Üniversitesi'nde ise 8 tez yazılmıştır. Makale yazarlarının bağlı oldukları kurumlara bakıldığında ise Atatürk Üniversitesi'nden 10, Akdeniz ve Çukurova Üniversitesi'nden 9 ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nden 8 araştırmacı makale yayınlanmıştır. Buna göre tez ve makalelerin yazıldığı üniversiteler arasında sayı bakımından bir benzerlik olduğu görülmektedir.

117 adet makale toplam 216 yazar tarafından yazılmıştır. Makale yazarlarının %28,8'i kadın iken %71,2'si erkektir. Tezlerde ise kadınların oranı %44,3, erkeklerin oranı ise %55,7 olmuştur. Buna göre kadınların oranının tezlerde daha yüksek olduğu görülmektedir. Makalelerin %60'ı iki yazar tarafından, % 28'i tek yazar tarafından, %11'i üç yazar tarafından ve % 1'i de dört yazar tarafından yazılmıştır. Buradan makalelerin %72'sinin birden çok yazar tarafından yazıldığı görülmektedir.

Makalelerin %80'inde ve tezlerin %98'inde ampirik yöntem tercih edilmiştir. Teorik olarak çalışılan tezlerin oranı %2 iken makalelerin oranı %20 olmuştur. Ampirik çalışmalarda veri toplama yöntemlerine bakıldığında makalelerde %65,5 oranında işletmede yapılan örnek olay çalışması, %6,5 anket, %28 oranında da ikincil verilerin kullanıldığı görülmektedir. Tezlerde ise %87,3 işletmede örnek olay çalışması, %9,5 anket, %2,4 mülakat ve %0,8 ikincil veriler kullanılmıştır.

Tez ve makaleler sayı olarak karşılaştırıldığında değer akış maliyetleme, hedef maliyetleme, kaynak tüketim muhasebesi ve yalın muhasebe konularında makale sayısı tez sayısından fazladır. Diğer konularda tez sayısı makale sayısından fazla iken değer mühendisliği konusunda 1'er adet ile eşit sayıdadır. Konuların tez ve makalelerde işleniş sayılarına bakıldığında ise çalışma sayıları birbirine yakındır. En yüksek farklılık kalite maliyetleri konusunda olmuştur. Bu konuda 26 adet teze karşılık 9 adet makale yazılmıştır.

Yıllara göre en fazla sayıda çalışma 32 adet ile 2016 yılında yapılmıştır. Bunu 31 adet ile 2011 ve 2012 yılları ve 26 adet ile 2014 yılı izlemektedir. Tez ve makaleler yıl bazında ele alındığında ise her yıl için farklılık olmakla beraber yıllara göre yazılan tez ve makale sayılarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Lisansüstü tez çalışmalarında çağdaş maliyetleme konusunu çalışmak isteyen lisansüstü öğrencileri için makale tez sayıları veri olarak kullanılabilir. Çalışmaların farklı konularda veya aynı konuda farklı yöntemler kullanılarak yapılması çalışmaların özgünlüğünü olumlu etkileyecektir. Bu açıdan örneğin çok fazla sayıda çalışma yapılmayan değer mühendisliği, yalın muhasebe ve kaynak tüketim muhasebesi gibi konular dikkati çekmektedir.

Çalışma çağdaş maliyetleme konusundaki makaleler ile aynı konuda yazılan tezler arasındaki sayı ve yayımlandıkları yıllar arasında bir yakınlık olduğunu göstermektedir. Çalışmada TR Dizininde yayınlanan dergiler ele alınmış ve analiz edilmiştir. Daha sonraki çalışmalarda muhasebe alanında yayın kabul eden dergilerin de kapsama alınarak analiz yapılabilir. Yine çağdaş maliyetleme konularının muhasebe alanındaki diğer tez ve makalelerle karşılaştırılması da bu konuya verilen önemin belirlenmesinde daha çok bilgi sağlayabilecektir.

Kaynakça

- ALKAN G., (2014), Türkiye’de Muhasebe Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma (1984-2012), *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ocak 2014, sayfa 41-52.
- AKTAŞ R., (2013) Yalın Üretim Ortamında Maliyet Yönetimi: Değer Akış Maliyetleme, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Nisan 2013, yıl: 13, sayı: 25, sayfa: 57-85
- ARICI N. D., AKTAŞ R. ve KARĞIN S., (2016), Muhasebe Alanında Yapılan Çalışmaların Araştırma Yöntemleri Açısından Analizi: Türkiye Örneği (2011-2015), *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Aralık 2016, 18 (4), sayfa 919-943.
- CHIU V., LIUB Qi., MUEHLMANN B. ve BALDWIND A. A. (2019) A Bibliometric Analysis of Accounting Information Systems Journals and Their Emerging Technologies Contributions, *International Journal of Accounting Information Systems*, Volume: 32 March 2019, sayfa 24-43. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2018.11.003>
- DÖNMEZ A., KARAUSTA T. ve ERSOY A., (2011) Social Sciences Citation Index’e Kayıtlı Dergilerde Çağdaş Yönetim Muhasebesi Yöntemlerine İlişkin Literatür Taraması ve Analizleri, *Journal of Yasar University* 2011 25 (7), sayfa 4357-4377.
- GÜLEÇ Ö. F. ve ÖZTÜRK E., (2019) Muhasebe Alanında Türkiye’deki Tezlerle Uluslararası Alan Endekslerinde Taranan Dergilerde Yayımlanan Makalelerin Karşılaştırılması, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, Temmuz 2019, 12 (2) sayfa 215-236.
- GÜNDÜZ M., (2018), Türkiye’de 2014-2016 Yılları Arasında akademik Dergilerde Muhasebe Alanında Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Mart 2018, 20 (1), sayfa 236-257.
- HOTAMIŞLI M. ve EREM I., (2014), Muhasebe ve Finansman Dergisi’nde Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Temmuz, 2014, sayfa 1-20.
- KARĞIN S., (2013) Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Yükselişi ve Düşüşü *Muhasebe ve Finansman Dergisi* Nisan/2013 sayfa 21-40
- KIRLIOĞLU H. ve DOĞAN Ö. (2016) Konaklama İşletmeleri Yönetim Muhasebesinin 2000-2014 Yılları Arası Akademik Gelişim Süreci, *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 2/1, sayfa 136-161.
- KURT G. ve UÇMA T., (2011) Türkiye’deki Muhasebe Araştırmaları Yazını, *MÖDAV*, 2011, 4, sayfa 69-94.
- KUTLUK F. A. ve ERSOY A., (2010) Literatüre Review of Behavioral in Accounting Between 1999-2008, *Journal of Yasar University* 2010 sayfa 3171-3198.
- ÖNCE S. ve BAŞAR B., (2010) Türkiye’deki Akademik Araştırma Dergilerinde Muhasebe Alanında Yazılmış Makalelerin Analizi: 2000-2008, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı 45, Ocak 2010, sayfa 55-68.
- ÖZBEK C. Y. ve BADEM A. C., (2018), Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi’nde Yayımlanmış Makalelerin Bibliyometrik Analizi (2008-2017), *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, Temmuz 2018, 11 (2), sayfa 216-247.

STEMLER S. E. (2001). An Overview of Content Analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, Volume: 7 Numbers: 17, June 2001, pages 1-6.

<https://pareonline.net/getvn.asp?v=7&n=17>

SUGAHARA S. ve WILSON R., (2013) Discourse Surrounding the International Education Standards for Professional Accountants (IES): A Content Analysis Approach, *Accounting Education*, 22: 3, sayfa 213-232, <https://doi.org/10.1080/09639284.2013.785860>

ŞENTÜRK F. ve FINDIK H., (2015) Türkiye'deki Akademik Araştırma Dergilerinde 2005-2014 Döneminde Muhasebe Alanında Yazılmış Makalelerin Literatür Taraması ve İçerik Analizi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Haziran 2015, 17 (2), sayfa 413-436.

ULU S. ve AKDAĞ M., (2015), Dergilerde Yayınlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili: Selçuk İletişim Örneği, *Selçuk İletişim*, 9, (1), sayfa 5-21.

TOSUNOĞLU B. ve CENGİZ S., (2017) The Evaluation of Studies Conducted Regarding Management Accounting Between Years 2010-2016 in Turkey, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Temmuz 2017, sayfa 1-12.

YEŞİL T. ve AKYÜZ F., (2018), Muhasebe Alanında Ulusal Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Analizi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 2018; 20, sayfa 440-472.

YÜCEL S., ÖNCÜ M. A. ve KARTAL O., (2015) Türkiye'de Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Konularında Yayınlanmış Akademik Çalışmalar (2007-2014 Arası Literatür Taraması), *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ekim 2015, sayfa 39-66.

YÖK Ulusal Tez Merkezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> Erişim: Ocak-Nisan 2019.

YÖK Ulusal Tez Merkezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/istatistikler.jsp> Erişim: Haziran 2019.